

19 Οκτωβρίου 2021

Σχόλια στη διαβούλευση του σχεδίου νόμου για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση

Το κείμενο παρουσιάζει τα σχόλια που κατέθεσε η δεξαμενή σκέψης Green Tank στη δημόσια διαβούλευση επί του σχεδίου νόμου «Δίκαιη Αναπτυξιακή μετάβαση και ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων απολιγνιτοποίησης».

Επί της αρχής

- Το νομοσχέδιο δεν αντιμετωπίζει ολιστικά το ζήτημα του μηχανισμού διακυβέρνησης της Δίκαιης Μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών, αλλά περιορίζεται σε ορισμένες ρυθμίσεις για τη διαχείριση της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, βάσει των δομών που απαιτεί το ΕΣΠΑ. Ωστόσο ο μετασχηματισμός των τοπικών οικονομιών θα διαρκέσει πολύ περισσότερο από την προγραμματική περίοδο και επομένως ο μηχανισμός διακυβέρνησης θα έπρεπε να έχει τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά.
- Ο χαρακτήρας του μηχανισμού διακυβέρνησης που παρουσιάζεται στο νομοσχέδιο παραμένει συγκεντρωτικός και αρκετά περίπλοκος, με πιθανές αλληλεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ δομών.
- Από τις δομές διακυβέρνησης που παρουσιάζονται στο νομοσχέδιο απουσιάζει η συμμετοχή εκπροσώπων φορέων των τοπικών κοινωνιών, των εργαζομένων, και της κοινωνίας των πολιτών.
- Η σχέση μεταξύ των νέων δομών διακυβέρνησης που θεσπίζονται και των υφιστάμενων δομών όπως και αυτών που προτείνονται στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ), είναι ασαφής. Για παράδειγμα, δεν διευκρινίζεται το μέλλον της Συντονιστικής Επιτροπής ΔΑΜ που μέχρι σήμερα λειτουργεί. Μοιάζει να υποκαθίσταται από τη νέα δομή της Επιτελικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού Χρηματοδότησης, χωρίς αυτό όμως να είναι ξεκάθαρο.
- Το νομοσχέδιο νομοθετεί σχετικά με τις μεταβιβάσεις λιγνιτικών εδαφών από τη ΔΕΗ στο ελληνικό δημόσιο δίχως ωστόσο να υπάρχει δημόσια πληροφόρηση για την αξία των εδαφών αυτών, το κόστος αποκατάστασής τους (καθώς και σχετικές μελέτες), το περιεχόμενο των Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων που θα προσδιορίζουν τις χρήσεις γης αλλά και τα οφέλη και τα βάρη των υπό μεταβίβαση εδαφών. Κατά συνέπεια, παραμένει ασαφές αν οι ρυθμίσεις του νομοσχεδίου είναι συμβατές με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Επί των άρθρων

Άρθρο 3

Στο άρθρο αυτό να αποτυπωθεί ότι η διάρκεια ζωής της Ειδικής Υπηρεσίας ΔΑΜ δεν περιορίζεται στην προγραμματική περίοδο 2021-2027, αλλά εκτείνεται πέραν αυτής και για όσο υφίστανται οι ανάγκες της ΔΑΜ

Άρθρο 6

Η δομή που συστήνεται (Επιτελική Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού Χρηματοδότησης) είναι κομβικής σημασίας για τη διαρκή διαμόρφωση των πολιτικών για τη ΔΑΜ

και το συντονισμό φορέων και χρηματοδοτήσεων. Μοιάζει να υποκαθιστά σε μεγάλο βαθμό την υφιστάμενη Συντονιστική Επιτροπή ΔΑΜ.

Πρόταση:

- Να συμπεριληφθεί πρόβλεψη ώστε η Επιτελική Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού Χρηματοδότησης αυτή να συνεχίζει το έργο της και μετά το πέρας του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΔΑΜ 2021-2027.
- Στην παρ.2δ να προστεθεί η συνεργασία της Επιτροπής και με τους κατά περίπτωση επιστημονικούς φορείς.
- Να προστεθεί ότι δύναται να προετοιμάσει το περιεχόμενο, μέτρα, δράσεις και πόρους για τις επόμενες προγραμματικές περιόδους και άλλα χρηματοδοτικά μέσα.

Άρθρο 15

Από την Μετάβαση ΑΕ απουσιάζει η συμμετοχή εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών. Προτείνεται στο άρθρο 7 του καταστατικού τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Μετάβασης Α.Ε. να αυξηθούν ώστε να συμπεριληφθούν και εκπρόσωποι των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης Δυτικής Μακεδονίας, Μεγαλόπολης, των εργαζομένων και της κοινωνία των πολιτών.

Επίσης, στο άρθρο 2 του καταστατικού προτείνεται να προβλεφθεί η ίδρυση παραρτημάτων της εταιρείας σε Δυτική Μακεδονία & Μεγαλόπολη και δυνατότητα ίδρυσης άλλων παραρτημάτων ή υποκαταστημάτων και γραφείων όπου αλλού κριθεί σκόπιμο.

Επιπλέον, στο άρθρο 3, παρ. 1 του Καταστατικού προτείνεται να προβλεφθούν συγκεκριμένα ποσοστά του μετοχικού κεφαλαίου να ανήκουν στις Περιφέρειες και τους αντίστοιχους δήμους των υπό μετάβαση περιοχών.

Άρθρο 24

Είναι θετικό ότι προχωρά η οργάνωση της τηλεθέρμανσης στις λιγνιτικές περιοχές της χώρας. Αυτό όμως που εξακολουθεί να απουσιάζει είναι η ορθολογική επιλογή των τεχνολογιών που θα αξιοποιηθούν για την παραγωγή της θερμικής ενέργειας. Φαίνεται ότι έχει επιλεγεί το ορυκτό αέριο ως το μοναδικό καύσιμο που θα χρησιμοποιηθεί στο μέλλον χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κλιματικό του αποτύπωμα, η ασυμβατότητά του με την επίτευξη των μακροχρόνιων κλιματικών στόχων, η αδυναμία χρηματοδότησης των αντίστοιχων υποδομών από ευρωπαϊκούς πόρους, και το οικονομικό αποτύπωμα αυτής της επιλογής για τους πολίτες των λιγνιτικών περιοχών, δεδομένης της αλλαγής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συμμετοχής του τομέα της θέρμανσης σε νέο, διακριτό χρηματιστήριο ρύπων. Την ίδια στιγμή απουσιάζει ακόμα και η συγκριτική ανάλυση λύσεων που βασίζονται στις καθарές μορφές ενέργειας και άρα είναι μακροχρόνια βιώσιμες τόσο περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά.